

Sygnatura akt I C 58/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: S.S.O. Dagmara Kos

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2017 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa G. M.

przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Kaliszu

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

1. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu na rzecz powódki G. M. tytułem odszkodowania kwotę 19.442,23 (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści dwa złote dwadzieścia trzy grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 12.444,42 (dwanaście tysięcy czterysta czterdzieści cztery złote czterdzieści dwa grosze) od dnia 31 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 września 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 października 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 listopada 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 lutego 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 marca 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 350,00 (trzysta pięćdziesiąt) złotych od dnia 11 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.399,27 (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 maja 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.399,27 (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.399,27 (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,

2. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu na rzecz powódki G. M. tytułem zadośćuczynienia kwotę 10.000,00 (dziesięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 września 2016 r. do dnia zapłaty,
3. w pozostałym zakresie powództwo oddala,
4. zasądza od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu na rzecz powódki G. M. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu części kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu wraz z należnym podatkiem VAT w kwocie 41,40 (czterdzieści jeden złotych czterdzieści groszy),
5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu na rzecz radcy prawnego R. K. kwotę 3.420,00 (trzy tysiące czterysta dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu wraz z należnym podatkiem VAT w kwocie 786,60 (siedemset osiemdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt groszy),
6. nie obciąża powódki G. M. kosztami postępowania w sprawie.

Sygn. akt I C 58/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 31 sierpnia 2016 r. wniesionym do Sądu Okręgowego w Kaliszu powódka G. M. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu kwoty 130.257,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną jej przez wydanie niezgodnego z prawem wyroku w sprawie sygn. akt II Ca 391/13 i kwoty 20.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych na skutek wydania wskazanego wyroku. W uzasadnieniu pozwu wskazywała, że wskutek wydania wyroku w sprawie sygn. akt II Ca 391/13 Sądu Okręgowego w Kaliszu została ona bezprawnie pozbawiona alimentów, jakie na mocy orzeczenia sądu wypłacał jej przed jego wydaniem jej były mąż.

(pozew k.2-4)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa według norm przepisanych.

(odpowiedź na pozew- k.15-18)

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2017 r. wydanym w sprawie sygn. akt I ACo 119/16 Sąd Apelacyjny w Łodzi wyłączył od rozpoznania przedmiotowej sprawy sędziów Sądu Okręgowego w Kaliszu i wyznaczył do jej rozpoznania Sąd Okręgowy w Sieradzu.

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 r. wydane w sprawie sygn. akt I ACo 119/16- k.23)

Na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2017 r. pełnomocnik powódki popierał powództwo. W imieniu pozwanego na rozprawie tej nikt się nie stawił.

(protokół rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. na płycie CD 00:02:35 – 00:05:49- koperta k.102)

W piśmie procesowym z dnia 22 maja 2017 r. pełnomocnik powódki rozszerzył powództwo i żądał w miejsce zasądzenia odszkodowania w kwocie 130.257,26 zł zasądzenia odszkodowania w kwocie 335.657,26 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i w dalszym ciągu popierał żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Zgłosił on też żądanie ewentualne na wypadek nieuwzględnienia żądania głównego wnosząc od zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki odszkodowania w kwocie 19.657,26 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia

zapłaty, dożywotniej renty w kwocie 1.000,00 zł miesięcznie poczynając od maja 2017 r. z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i popierał żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

(pismo procesowe pełnomocnika powódki z dnia 22 maja 2017 r.- k.45-47, pismo procesowe pełnomocnika powódki z dnia 22 maja 2017 r. ze sprostowaną omyłką- k.52-54)

Na rozprawie w dniu 26 maja 2017 r. pełnomocnik powódki popierał powództwo w rozszerzonym kształcie. W imieniu pozwanego na rozprawie tej nikt się nie stawił.

(protokół rozprawy z dnia 26 maja 2017 r. na płycie CD 00:01:57 – 00:08:59- koperta k.102)

W odpowiedzi na rozszerzone powództwo pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm przepisanych. Podnosił też zarzut przedawnienia roszczenia.

(pismo procesowe pozwanego- k.64-67)

Na rozprawie w dniu 23 czerwca 2017 r. pełnomocnik powódki złożył pismo procesowe, w którym rozszerzył powództwo i żądał w miejsce zasądzenia odszkodowania w kwocie 335.657,26 zł zasądzenia odszkodowania w kwocie 549.134,22 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i w dalszym ciągu popierał żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Zmienił on też żądanie ewentualne na wypadek nieuwzględnienia żądania głównego wnosząc o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki odszkodowania w kwocie 19.657,26 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, dożywotniej renty w kwocie 1.657,56 zł miesięcznie poczynając od maja 2017 r. z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i popierał żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W imieniu pozwanego na rozprawie tej nikt się nie stawił.

(protokół rozprawy- k.76, pismo procesowe pełnomocnika powódki- k.73-75)

W odpowiedzi na rozszerzone powództwo pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm przepisanych.

(pisma procesowe pozwanego- k.87-89, k.91-92)

Na rozprawie w dniu 28 lipca 2017 r. pełnomocnik powódki popierał rozszerzone powództwo i wnosił o zasądzenie na jego rzecz kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu i oświadczył, że nie zostały one pokryte ani w całości ani w części. W imieniu pozwanego na rozprawie tej nikt się nie stawił.

(protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:01:02 – 00:16:06- koperta k.102)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Prawomocnym wyrokiem z dnia 6 listopada 2007 r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 1548/05 Sąd Okręgowy w Kaliszu rozwiązał przez rozwód małżeństwo powódki G. M. z T. S. i zasądził od T. S. na jej rzecz alimenty w kwocie 350,00 zł miesięcznie płatne z góry do dnia 10 – go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w terminie płatności którejkolwiek z rat. Na podstawie tego wyroku powódka wszczęła przeciwko T. S. postępowanie egzekucyjne i należne jej alimenty były egzekwowane na bieżąco.

(bezsporne, zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102, kserokopia

wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu wydanego w sprawie sygn. akt I C 1548/05- k.17 załączonych akt Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim sygn. III RC 12/13)

W 2013 r. przed Sądem Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim toczyła się pod sygn. akt III RC 12/13 sprawa z powództwa T. S. przeciwko G. M. o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny ustał oraz sprawa z powództwa G. M. przeciwko T. S. o podwyższenie alimentów. Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2013 r. wydanym w tej sprawie Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim oddalił zarówno powództwo o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny ustał jak i powództwo o podwyższenie alimentów.

(bezsporne, zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102, wyrok Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2013 r. z uzasadnieniem- k.54, k.56-60 załączonych akt Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim sygn. III RC 12/13)

Od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim wydanego w sprawie sygn. akt III RC 12/13 w części oddalającej powództwo o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny ustał T. S. wniósł apelację. Po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie sygn. akt II Ca 391/13 w dniu 19 grudnia 2013 r. wydał wyrok, którym zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż w pkt I nadał mu brzmienie „ustała, że z dniem 4 marca 2013 r. ustał obowiązek alimentacyjny T. S. wobec G. M. skonkretyzowany wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 6 listopada 2007 r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 1548/05”. Po wydaniu tego wyroku powódka nie zwróciła T. S. żadnej kwoty z tytułu wypłaconych jej wcześniej przez niego alimentów.

(bezsporne, zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102, wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 19 grudnia 2013 r. z uzasadnieniem- k.83, k.86-87 załączonych akt Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim sygn. III RC 12/13)

Powódka nie zgadzała się z wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu sygn. akt II Ca 391/13 i chciała wnosić o niego kasację lecz została pouczona, że kasacja od tego wyroku nie przysługuje.

(bezsporne, zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102)

W związku z wydaniem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu sygn. akt II Ca 391/13 T. S. od stycznia 2014 r. zaprzestał płacenia alimentów na rzecz powódki.

(bezsporne)

Na skutek wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Kaliszu, w konsekwencji wydania którego T. S. zaprzestał płacenia na rzecz powódki alimentów, denerwowała się ona, że nie będzie miała z czego żyć i straciła poczucie bezpieczeństwa.

(zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102)

W 2014 r. powódka wniosła do Sądu Najwyższego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 19 grudnia 2013 r. wydanego w sprawie sygn. akt II Ca 391/13 z powództwa T. S. przeciwko G. M. o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny ustał oraz z powództwa G. M. przeciwko T. S. o podwyższenie alimentów. Po rozpoznaniu skargi powódki wyrokiem z dnia 10 września 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt II CNP 60/14 Sąd Najwyższy stwierdził, że zaskarżony wyrok w pkt I w części zmieniającej wyrok Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2013 r. sygn. akt III RC 12/13 i ustalającej, że z dniem 4 marca 2013 r. ustał obowiązek alimentacyjny T. S. wobec G. M. skonkretyzowany wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 6 listopada 2007 r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 1548/05 jest niezgodny z prawem.

(bezsporne, zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102, kserokopia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2015 r. z uzasadnieniem- k.40-43)

W dniu 26 kwietnia 2017 r. T. S. zmarł. W chwili jego śmierci powódka miała ukończone 56 lat.

(bezsporne, zeznania powódki G. M.- protokół rozprawy z dnia 28 lipca 2017 r. na płycie CD 00:03:42 – 00:10:59- w zw. z protokołem rozprawy z dnia 7 kwietnia 2017 na płycie CD 00:06:00 – 00:39:33- koperta k.102, odpis skrócony aktu zgonu- k.56)

R. rodzinna jaka przysługiwałaby po T. S. jednej osobie uprawnionej, wyliczona na podstawie dokumentów znajdujących się w jego aktach rentowych ZUS, jakie organ ten może przyjąć do obliczeń, wynosiłaby 1.399,27 zł netto.

(bezsporne, informacje z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.- k.65, k.85)

Powyższych ustaleń stanu faktycznego Sąd dokonał w oparciu o zeznania powódki, którym dał wiarę w całości, jako że były spójne konsekwentne i korespondowały z pozostałymi dowodami przeprowadzonymi w sprawie a także w oparciu załączone do akt i znajdujące się w załączonych aktach sprawy Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim sygn. akt III RC 12/13 dokumenty, których treści strony nie kwestionowały.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie powódka domagała się od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu zasądzenia odszkodowania ostatecznie w kwocie 549.134,22 zł za szkodę wyrządzoną jej poprzez wydanie przez Sąd Okręgowy w Kaliszu wyroku z dnia 19 grudnia 2013 r., którym zmienił on zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2013 r. w ten sposób, iż w pkt I nadał mu brzmienie „ustala, że z dniem 4 marca 2013 r. ustał obowiązek alimentacyjny T. S. wobec G. M. skonkretyzowany wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 6 listopada 2007 r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 1548/05” oraz zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych na skutek wydania tego wyroku.

Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa z ostrożności procesowej podnosił zarzut przedawnienia roszczeń powódki a ponadto podnosił on, że powódka nie wykazała żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, w tym bezprawności działania oraz, że nie wykazała też ona, by doszło do naruszenia jej dóbr osobistych. Wskazywał jednocześnie, iż szkoda, na jaką powołuje się powódka nie ma charakteru *lucrum cessans* lecz jest to tzw. szkoda hipotetyczna, która w obecnym stanie prawnym nie podlega kompensacie.

Powódka twierdziła w pozwie, iż doznana przez nią szkoda i naruszenie jej dóbr osobistych wynikały z deliktu, który stanowiło „bezprawie judykacyjne”. Ponieważ pozwany zgłosił zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powódkę, należało dokonać ustaleń czy podnoszony przez niego zarzut jest zasadny.

Jak wynika z art. 442¹ § 1 kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Powódka na skutek wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Kaliszu pozbawiona została świadczeń alimentacyjnych, jakie wcześniej wypłacał jej jej były mąż. Świadczenia alimentacyjne są świadczeniami okresowymi i stąd obowiązek ich zapłaty powstawał cyklicznie co miesiąc w 10 – tym dniu każdego miesiąca, gdyż taki termin płatności alimentów ustalił w wyroku sąd rozwodowy. Wobec powyższego po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Kaliszu wyroku z dnia 19 grudnia 2013 r., ustalającego, że obowiązek alimentacyjny byłego męża powódki ustał, powódka doznawała szkody każdego 10 – go dnia miesiąca, kiedy to nie otrzymywała należnych jej świadczeń. Ponieważ powódka o podmiocie odpowiedzialnym za wyrządzenie jej szkody dowiedziała się w dniu wydania przez Sąd Okręgowy w Kaliszu

wyroku ustalającego, że obowiązek alimentacyjny jej byłego męża ustał, czyli w dniu 19 grudnia 2013 r. a roszczenie odszkodowawcze i roszczenie o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych zgłosiła w dniu 31 sierpnia 2016 r., zarzut przedawnienia jej roszczeń, podnoszony przez pozwanego, okazał się niezasadny.

Art. 417 § 1 kc stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jak wynika natomiast z art. 417¹ § 2 kc, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

Jak wynika z przeprowadzonych dowodów wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu, który według twierdzeń powódki miał być źródłem doznanej przez nią szkody, jest prawomocny. W tej sytuacji w myśl powołanego wyżej przepisu warunkiem koniecznym do dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną takim wyrokiem jest wcześniejsze stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku we właściwym postępowaniu czyli uzyskanie tzw. prejudykatu. W odniesieniu do prawomocnych orzeczeń zapadłych w postępowaniu cywilnym przewidziane są trzy postępowania prejudycjalne: skarga kasacyjna, skarga o wznowienie postępowania oraz skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Art. 424¹ § 1 kpc stanowi, że można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda a zmiana lub uchylene tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Stosownie natomiast do art. 424^{1a} § 1 kpc od wyroków sądu drugiej instancji, od których wniesiono skargę kasacyjną, oraz od orzeczeń Sądu Najwyższego skarga nie przysługuje.

Powódka przedstawiła w przedmiotowej sprawie niezbędny prejudykat w postaci wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2015 r. wydanego w sprawie sygn. akt II CNP 60/14 stwierdzającego, że wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 19 grudnia 2013 r. wydany w sprawie sygn. akt II Ca 391/13 w pkt I w części zmieniającej wyrok Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2013 r. sygn. akt III RC 12/13 i ustalającej, że z dniem 4 marca 2013 r. ustał obowiązek alimentacyjny T. S. wobec G. M. skonkretyzowany wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 6 listopada 2007 r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 1548/05, jest niezgodny z prawem.

Należy w tym miejscu wskazać, iż przedkładając wskazany wyrok Sądu Najwyższego powódka wykazała, iż na skutek wydania wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie sygn. akt II Ca 391/13, została jej wyrządzona szkoda. Jak wynika bowiem z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2014 r. r. (V CNP 57/13, Legalis) fakt wyrządzenia szkody wydaniem prawomocnego orzeczenia, którego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku dotyczy, jest przyczyną tego postępowania, która musi być wyjaśniona już na samym początku. Jedynie w wypadku zaistnienia szkody możliwe byłoby rozważanie pozostałych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, przewidzianych w art. 417¹ § 2 kc.

W ocenie Sądu powódka wykazała też związek przyczynowy pomiędzy wydaniem wyroku przez Sąd Okręgowy w Kaliszu a szkodą. Gdyby Sąd Okręgowy w Kaliszu rozpoznający apelację T. S. od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim oddalającego jego powództwo o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny względem powódki ustał, prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego, oddaliłby jego apelację od tego wyroku a powódka dysponowałaby tytułem wykonawczym uprawniającym ją do comiesięcznego ściągania alimentów na swoją rzecz w kwocie 350,00 zł. Wydanie wskazanego wyroku spowodowało, że nie mogła już ona egzekwować od byłego męża tych alimentów.

Jeśli chodzi o wysokość szkody, to powódka nie wykazała w żaden sposób, nie otrzymała ona alimentów od byłego męża za okres od marca 2013 r. do grudnia 2013 r. Jak wynikało bowiem już z samych jej zeznań, alimenty od jej byłego

męża były egzekwowane na bieżąco co miesiąc a data, z jaką sąd stwierdził ustanie obowiązku alimentacyjnego była wcześniejsza niż data wydania tego wyroku. Powódka wskazywała też w swoich zeznaniach, iż po wydaniu tego wyroku obawiała się, że będzie musiała zwrócić byłym mężowi część wyegzekwowanych od niego alimentów, co wskazuje na to, iż alimenty za czas do wydania wyroku otrzymała.

Ponieważ T. S. zmarł w dniu 26 kwietnia 2017 r. powódka udowodniła, iż gdyby nie wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu, otrzymałaby od niego alimenty za okres od stycznia 2014 r. do kwietnia 2017 r. w łącznej kwocie 14.000,00 zł (40 rat po 350,00 zł).

Jak wynika z art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole – 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej. W myśl art. 70 ust. 2 tej ustawy prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1. Zgodnie natomiast z art. 70 ust. 3 tej ustawy małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 tego przepisu miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Powołany art. 70 ust. 3 utracił moc z dniem 26 maja 2014 r. w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedziona do uzyskania renty rodzinnej uzależniał od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2014 r. sygn. akt SK 61/13 (Dz.U. poz. 683). Rentę rodzinną powinna zatem na podstawie tego przepisu otrzymać osoba, wobec której obowiązek alimentacyjny był dobrowolnie realizowany do momentu śmierci zobowiązanego.

Były mąż powódki nie świadczył jej dobrowolnie alimentów do swojej śmierci a z uwagi na wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu powódka nie posiadała też w dniu jego śmierci prawa do alimentów od niego ustalonego wyrokiem. Nie może ona zatem, choć w chwili śmierci byłego męża miała ukończone 50 lat, ubiegać się o rentę rodzinną po nim, o przyznanie której mogłaby wnioskować, gdyby nie orzeczenie Sądu Okręgowego w Kaliszu. W tej sytuacji uznać należy, iż w okresie od maja 2017 r. do lipca 2017 r. szkoda powódki polegała na braku otrzymania renty rodzinnej po mężu. Gdyby powódka mogła ubiegać się o takie świadczenie w ZUS, przy przyjęciu do wyliczeń wysokości renty rodzinnej możliwej do uwzględnienia dokumentacji płacowej zmarłego, otrzymałaby ona świadczenie rentowe w wysokości 1.399,27 zł netto miesięcznie. Stąd też jej szkoda za ten okres wynosi 4.197,81 zł (3 miesiące po 350,00 zł).

Zdaniem Sądu natomiast nie można potraktować jako szkody powódki utraty renty rodzinnej za okres od sierpnia 2017 r. do czasu ukończenia przez nią 81 lat. Ma bowiem rację pozwany, że tak określona szkoda jest szkodą hipotetyczną, która na gruncie przepisów kodeksu cywilnego nie podlega kompensacie. Nie jest przecież wiadomo jakiego wieku dożyje powódka a ponadto, gdyby nawet nie zapadł wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 19 grudnia 2013 r. wydany w sprawie sygn. akt II Ca 391/13 i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyznałby jej rentę rodzinną po byłym mężu, wypłacałby ją cyklicznie co miesiąc a nie jednorazowo z góry. W tej sytuacji nie można uznać, by powódka już doznała szkody wynikającej z utraty świadczeń za okresy, które jeszcze nie nastąpiły.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż powódka udowodniła wysokość szkody na kwotę 19.442,23 zł, na którą złożyły się nie otrzymane alimenty od byłego męża za okres od stycznia 2014 r. do kwietnia 2017 r. w kwocie 14.000,00 zł, odsetki od rat alimentacyjnych, jakie byłyby wymagalne przed wszczęciem procesu, naliczone od dat wymagalności każdej z nich do dnia 30 sierpnia 2016 r. poprzedzającego wniesienie pozwu w łącznej kwocie 1.244,42 zł i nie otrzymana renta rodzinna po byłym mężu za okres od maja 2017 r. do lipca 2017 r. w kwocie 4.197,81 zł. Ponieważ powódka doznawała szkody cyklicznie co miesiąc w momencie, gdy upływał termin płatności każdej z

rat alimentacyjnych i każdego świadczenia rentowego, które by jej przysługiwało, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od poszczególnych kwot, jakie złożyły się na sumę odszkodowania a byłyby wymagalne po wniesieniu pozwu, od dnia następnego po upływie terminu, kiedy miałyby być one powódce wypłacone. Od pozostałej kwoty odszkodowania Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W pozostałym natomiast zakresie powództwo o odszkodowanie, jako niezasadne, Sąd oddalił.

Poza odszkodowaniem powódka dochodziła zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00 zł za naruszenie przez pozwanego jej dóbr osobistych poprzez wydanie niezgodnego z prawem wyroku.

Art. 23 kc stanowi, iż dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Zgodnie natomiast z art. 24 § 1 kc ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie (uregulowanych właśnie w art. 448 kc) może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny.

Przepis art. 23 kc nie zawiera definicji dóbr osobistych a wymienione w nim dobra są podane jedynie przykładowo. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że dobra osobiste są to pewne wartości niematerialne łączące się ściśle z jednostką ludzką. Wobec tego istnieje wiele dóbr korzystających z ochrony prawnej i wiele praw osobistych chroniących te dobra. Jednakże różnorodność występowania w życiu dóbr osobistych podlegających ochronie cywilnoprawnej powoduje, iż niemożliwe jest ustalenie, usystematyzowanie przesłanek ogólnych, których występowanie mogłoby przesądzić o tym czy dane zdarzenie stanowi naruszenie jakiegoś dobra. Obecnie w doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to, jaką reakcją wywołuje w społeczeństwie to naruszenie. Miernika pozwalającego na ustalenie czy naruszone zostało dobro osobiste należy więc poszukiwać w tzw. opinii publicznej, będącej wyrazem poglądów powszechnie przyjętych i akceptowanych przez społeczeństwo i funkcjonujących w nim wzorców. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra, którego ochrony domaga się osoba zgłaszająca żądanie, należy brać przy tym pod uwagę całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego. Sąd na tle konkretnego stanu faktycznego ocenia – stosując kryteria obiektywne – czy doszło do naruszenia dobra osobistego i czy zachodzą przesłanki do zastosowania któregoś ze środków ochrony prawem przewidzianych.

Powódka twierdziła, iż swym działaniem pozwany naruszył jej dobra osobiste w postaci zdrowia i poczucia bezpieczeństwa rozumianego jako prawo do życia wolnego od strachu. Swoje roszczenia zatem powódka wywodziła z art. 23 kc i 24 kc w zw. z art. 448 kc.

W ocenie Sądu powódka udowodniła swoimi zeznaniami, iż na skutek wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Kaliszu naruszone zostały jej dobra osobiste w postaci zdrowia i prawa do życia wolnego od strachu. Skutkiem wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu była utrata przez powódkę świadczeń alimentacyjnych, jakie do czasu jego wydania, były jej wypłacane przez jej byłego męża. W czasie wydania tego wyroku powódka znajdowała się w trudnej sytuacji życiowej, na co wskazuje fakt, iż w tym czasie z jej powództwa toczyła się sprawa o podwyższenie tych alimentów. Biorąc to pod uwagę stwierdzić należy, że oczywistym jest, że wydanie tego wyroku musiało przysporzyć nerwów powódce, która straciła jedno, znaczące dla niej, źródło utrzymania i zaczęła żyć w strachu o swój los i byt. Jednocześnie powódka nie zgadzając się z tym wyrokiem chciała go zwalczać a fakt, iż nie знаła się ona na prawie, powodował u niej poczucie bezsilności i dalsze zdenerwowanie. Na to, jak wiele negatywnych emocji, wpływających bez wątpienia na stan zdrowia powódki, wywołał i wywołuje w niej wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu wskazywało też jej zachowanie na rozprawach, jakie odbyły się w przedmiotowej sprawie, podczas których była ona roztrzęsiona i mocno zdenerwowana.

Ustawodawca w art. 24 § 1 kc jednoznacznie wskazał, że bezprawność działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony prawnej przewidzianej w tym przepisie. Jednocześnie w sposób szczególnie ukształtowany został ciężar dowodowy w procesie o ochronę dóbr osobistych przez wprowadzenie zasady domniemania bezprawności działania. Wobec tego powód musi w procesie jedynie wykazać, że doszło do naruszenia lub zagrożenia jego dóbr osobistych cudzym działaniem, natomiast na pozwanym ciąży obowiązek wykazania istnienia okoliczności usprawiedliwiających to działanie a więc wyłączających bezprawność. Za okoliczności takie na ogół uznaje się działanie w ramach porządku prawnego to jest działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, wykonywanie prawa podmiotowego, zgodę pokrzywdzonego oraz działanie w obronie uzasadnionego interesu. W ocenie Sądu pozwany nie obalił domniemania bezprawności naruszenia dóbr osobistych powódki.

Ponieważ pozwany naruszył dobra osobiste powódki, przysługuje jej wobec niego wynikające z art. 448 kc roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę. Ponieważ krzywda wyrządzona została powódce przy wykonywaniu władzy publicznej, możliwość żądania przez nią zadośćuczynienia za tą krzywdę na podstawie art. 448 kc oparta jest na przesłance niezgodności z prawem (patrz uchwała Sadu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012, Nr 2, poz. 15, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że odpowiedzialność Skarbu Państwa za krzywdę spowodowaną niezgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej jest niezależna od winy).

Pojęcie „krzywdy” nie zostało ustawowo zdefiniowane, w związku z czym należy je rozumieć potocznie jako cierpienia fizyczne i psychiczne. Zadośćuczynienie winno stanowić rekompensatę pieniężną mającą na celu złagodzenie tych cierpień. Zadanie Sądu w postępowaniu cywilnym sprowadza się do ustalenia jego wysokości. Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają kryteriów, jakie należy uwzględnić przy takowym ustalaniu. Ich katalog (oczywiście niepełny, albowiem zawsze należy brać pod uwagę okoliczności konkretnej sprawy) wypracowała judykatura. Niewątpliwie są to: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanego krzywdy, charakter następstw naruszenia oraz sytuacja majątkowa zobowiązanego. (patrz też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2002 r. V CKN 1010/00, Biuletyn SN 2002/10/14)

Nie można jednocześnie zapominać, iż choć oczywiście zadośćuczynienie musi ze względu na swój charakter kompensacyjny przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, to jednak jego wysokość winna być utrzymana w rozsądnych granicach dostosowanych do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1965 r., I PR 203/65, OSPiKA 1966, poz. 92, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 1978 r., IV CR 79/78, nie publikowany).

W ocenie Sądu zadośćuczynieniem, które zrekompensuje krzywdę powódki jest zadośćuczynienie w kwocie 10.000,00 zł i taką kwotę zasądził z tego tytułu na jej rzecz od pozwanego a w pozostałym zakresie żądanie zadośćuczynienia Sąd oddalił.

Świadczenie z tytułu zadośćuczynienia, jak każde odszkodowawcze świadczenie pieniężne podlega co do odsetek zasadom art. 481 § 1 kc. Zgodnie z tym przepisem, odsetki należą się wierzycielowi od chwili, gdy świadczenie pieniężne stało się wymagalne a dłużnik go nie spełnił. Dłużnik ma obowiązek spełnić świadczenie pieniężne dopiero od chwili, gdy wskazana została jego wysokość. Dopiero bowiem od tej chwili można mówić o „świadczeniu pieniężnym” w rozumieniu art. 481 § 1 kc.

Z charakteru świadczenia w postaci zadośćuczynienia, którego wysokość zależna jest od oceny rozmiaru doznanego krzywdy, ze swej istoty trudno wymiernej i zależnej od szeregu okoliczności związanych z następstwami naruszenia dobra osobistego, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie. (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1970 r. II PR 257/70, OSNC 1971/6/103)

Pozwany został wezwany do uiszczenia zadośćuczynienia poprzez doręczenie mu odpisu pozwu, który otrzymał w dniu 12 września 2016 r. W tym też zatem dniu świadczenie stało się wymagalne. Zatem w opóźnieniu z jego spełnieniem pozostaje on od dnia następnego po wezwaniu go do zapłaty to jest od dnia 13 września 2016 r. Wobec tego Sąd zasądził

od pozwanego na rzecz powódki zadośćuczynienie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 13 września 2016 r. do dnia zapłaty a w pozostałym zakresie żądanie zasądzenia odsetek oddalił.

Powódka w przedmiotowym procesie dochodziła odszkodowania i zadośćuczynienia. Sąd oddalił w przeważającej części żądanie odszkodowania i częściowo oddalił żądanie zadośćuczynienia. Powódka powinna zatem zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zwrócić pozwanemu koszty procesu w części, w jakiej sprawę przegrała. Sąd nie obciążył jej jednak tymi kosztami, na co pozwala mu przepis art. 102 kpc. Sąd uznał bowiem, iż obciążeniu kosztami postępowania powódki, która jest bezrobotna i schorowana, sprzeciwiają się względy słuszności.

W przedmiotowej sprawie powódka, której roszczenia zostały uwzględnione w 5 %, korzystała z pomocy radcy prawnego świadczącego jej pomoc prawną z urzędu a nie pokryła ona w żadnej części jego wynagrodzenia. Należne mu wynagrodzenie za udzielenie pomocy prawnej powódce, ustalone stosownie do treści § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. poz. 1715) w zw. z § 4 ust. 1 i 4 w zw. z § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. poz. 1805) wynosi 3.600,00 zł i z mocy § 4 ust. 3 wskazanego rozporządzenia podwyższone być powinno o należny od niego podatek VAT.

Co do nie pokrytego wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu powódki to Sąd na podstawie 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2016, poz. 623 ze zm.) zasądził od pozwanego na rzecz powódki 5 % tego wynagrodzenia czyli kwotę 180,00 zł wraz z należnym od niego podatkiem VAT w kwocie 41,40 zł.

Pozostałe 95 % wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu powódki w kwocie 3.420,00 zł wraz z należnym podatkiem VAT w kwocie 786,60 zł Sąd zasądził na rzecz radcy prawnego R. K. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu.